

Jumalateenistus Nõos P, 22.12.24 kell 11.00, IV advent

Lektsioonid: Sf 3:14–17; Fl 4:4–7

Pihikõne: Ps 55:23

Jutlus: Mt 1:18–24

Laulud: 12 (1–7); 9 (1–6, 7); 355B (1–3); 7 (1–5)

Jeesuse Kristuse sündimisega oli aga nõnda. Tema ema Maarja, kes oli Joosepiga kihlatud, leidis enne enda kojuviimist, et ta ootab Pühast Vaimust last. Tema mees Joosep aga, kes oli õiglane ega tahtnud teda avalikult häbistada, võttis nõuks ta salaja minema saata. Aga kui ta seda mõtles, vaata, siis ilmus talle unenäos Issanda ingel, kes ütles: „Joosep, Taaveti poeg, ära karda oma naist Maarjat enese juurde võtta, sest laps, keda ta kannab, on Pühast Vaimust. Ta toob ilmale poja ning sina paned talle nimeks Jeesus, sest tema päästab oma rahva nende pattudest.” Kõik see sündis, et läheks täide, mida Issand on rääkinud prohveti kaudu: „Ennäe, neitsi jääb lapseootele ja toob ilmale poja, ja teda hüütakse nimega Immaanuel”, see on tõlkes: Jumal on meiega. Kui Joosep unest ärkas, tegi ta nõnda, nagu Issanda ingel oli teda käskinud. Ta võttis oma naise enese juurde.

Meie tänane kirjakoht pärineb Matteuse evangeeliumi algusest. Enne seda kirjakohta on teatavasti lõik, milles vaadeldakse Jeesus Kristuse põlvnemist alates Aabrahamist. Evangelist teeb selle lõigu lõpus kokkuvõtte: Aabrahamist Taavetini on neliteist sugupõlve, Taavetist Paabeli vangipõlveni neliteist sugupõlve ja Paabeli vangipõlvest Kristuseni samuti neliteist sugupõlve. Ning alles siis hakatakse täpsemalt kirjeldama, kuidas oli lugu Kristuse sündimisega.

Näib, et selline põlvnemisloo paigutamine igapäevaelu sündmuste ette pole evangelistil juhuslik valik. Nimelt on siin esitatud justkui kaks perspektiivi, millest Kristuse sünni vaadeldakse – jumalik ja inimlik.

Jumalikust perspektiivist on Kristuse sünni täpselt välja arvestatud: Aabrahamist alates täpselt 42 sugupõlve, mida jagavad enne Kristuse sünni kolmeks etapiks kaks tähtsat sündmust Iisraeli, Jumala rahva ajaloos: kuningas Taaveti valitsusaeg ja Paabeli vangipõlv. Esimene neist sündmustest siis õnnistatud elu suure ja võimsa Iisraeli kuninga all. Teine sündmus aga karistus rahva pattude eest – elu Babüloonia okupatsiooni all. Kõik see lõpeb lunastusega igaveseks Jumala kuningriigiks kõigi jaoks, kes usuvad, et Jeesus Kristus on Jumala Poeg. Selline on Jumala suurejooneline plaan! Ent siis kirjeldab evangelist inimlikku perspektiivi, mis on rohkem kui trööstitu. Lugu jaotub samuti kaheks: inimlikuks algfaasiks ja jumalikuks lõppfaasiks. Inimlikus algfaasis on tegelasteks Joosep, Maarja ja, piltlikult öeldes, Moosese seadus. Joosepit on nimetatud õiglaseks, see tähendab inimeseks, kes püüab oma elu elada Moosese seaduste järgi. Maarja, Joosepi kihlatu, on aga teismeline tütarlaps, kellega näis olevat juhtunud asi, mis vahel ikka ette tuleb: ta oli lapseotel, kuid mitte Joosepist.

Tänapäeva tavade järgi poleks Maarjaga juhtunu midagi erilist, kuid vanas Iisraelis oli see Moosese seaduse seisukohalt väga tõsine rikkumine. Kihlus nimelt ei erinenud põhimõtteliselt milleski abielust. Lihtsalt aasta pärast kihlumist elas pruut veel oma vanematekodus, misjärel peigmees ta siis pidulikult enda koju viis (võib-olla meenub teile Jeesuse tähendamissõna kümnest neitsist, kus oligi täpselt see olukord). Ja kui kihluse ajal juhtus pruudiga selline asi, et ta jäi lapseootele mitte oma mehest, vaid kellestki teisest, siis ootas pruuti Moosese seaduse järgi kividega surnuks viskamine. Teatud juudi pärimuse järgi oli Maarja isa Joakim preester ja preestri tütre abelurikkumise puhul kehtis Iisraeli kombe kohaselt (tõsi, seda pole kirjas Vanas Testamendis) veel karmim surmamisviis: eksinule valati kurku sulatina.

Võiks öelda, et Maarja õnneks valitses tollal Iisraeli üle Rooma võim, kes ei lubanud niisama lihtsalt juutide seadusest tulenevaid surmaotsuseid täide viia (mäletame seda ju ka Jeesuse surmaotsuse puhul). Kuid Maarjat oleks siiski avalikult häbistatud ja sellele evangelist meie kirjakohtas ka viitab.

Joosepil oli selles raskes olukorras põhimõtteliselt kaks võimalust: Moosese käsu järgi oleks ta pidanud kas a) Maarja eksimuse avalikustama ja sellega oma kihlatu tuleviku hävitama; või siis b)

olnuks tal võimalus anda Maarjale nn lahutuskiri, milles tollase kombe kohaselt polnud tingimata tarvis ära näidata lahutuse põhjust. Lahutuskiri võimaldanuks Joosepil Maarja minema saata – lootuses, et too tundmatu lapse isa võtaks Maarja siis ikkagi enda juurde.

Mõlemad valikud olid niisiis halvad. Nagu kuulsime, valis Joosep siiski teise võimaluse, kuna ta armastas Maarjat ja püüdis talle korraldada võimalikult leebe käekäigu.

Traagiline lugu – võta või jäta! Kuid seejuures väga inimlik ja kahjuks vägagi tavaline. Selliseid abielukonflikte on ette tulnud kõigil aegadel ja kahjuks pole peigmees või abielumees alati sugugi nii õiglane kui seda oli Joosep. Või siis puudub mehel oma naise vastu lausa armastus ja tal on oma naise edasisest käekäigust ükskõik.

Veelgi üldistades võiks öelda, et inimese elu ongi avatud traagilistele olukordadele. Ega muidu ütle ka Laulik psalmis 90:10: meie elu on ka parimal puhul vaid vaev ja häda. Juhul, kui neis traagilistes olukordades puudub ka armastus, mis seda vaeva ja häda siiski mõnevõrra leevendab, siis on elu tõesti võrreldav maapealse põrguga.

Kuid liigume nüüd edasi jumaliku perspektiivi juurde. Joosepi ja Maarja traagiline olukord oli ju täies ulatuses Jumala plaani osa! Võib ainult küsida, kuidas saab Jumal inimeste vastu nii julm olla! Ent meenutagem Aabrahami ja Iisaki lugu, kus Aabraham sai Jumalalt käsu tappa oma poeg Iisak. Hiljem küll avaldas Jumal Aabrahamile oma plaani, et ta oli selle käsuga pannud Aabrahami proovile, kas too on Jumalale kuulekas, ja hoidis pojatapu ära. Ent me võime ette kujutada Aabrahami meeleheidet, mida ta tundis Jumala käsku täide viima asudes!

Samuti tuleb meelde Iiobi traagiline saatus, mille põhjuseks oli jälle Jumala plaan näidata saatanale, et Iiob on Jumalale igas olukorras truud. Kuid vaene Iiob ju needis oma sündimise päeva! Ja selliseid lugusid leiab Piiblist veel küll ja küll. Kõige lõpuks muidugi Jeesuse ristilöömine, mis oli veel seda traagilisem, et nii Isa kui Poeg olid teadlikud, et Jeesuse surm saabki realselt teoks.

Ent vaadelgem ka nende traagiliste lugude head külge. Miks peaksime arvama, et meie elu (see parimal puhul vaid vaev ja häda, nagu Vana Testamendi Laulik ütleb) on Jumalale ükskõik ja me elame oma elu kuidagi Jumala plaani väliselt? Ütleb ju Laulik psalmis 139:16, et Jumala raamatusse on kirjutatud kõik inimese päevad, „mis olid määratud, ehk küll ühtainustki neist ei olnud olemas.“ Kas ei tähenda see just seda, et ka meie elu jaoks on Jumalal samasugune plaan nagu Jeesus Kristuse jaoks Matteuse evangeeliumi algul? Ainult et meie ei saa seda plaani kusagilt lugeda, vaid see rullub meie ette, mida enam me elame ja oma elule tagasi vaatame. Me ei näe seda Jumala plaani oma eluajal siiski lõplikult, sest praegu me näeme aimamisi nagu peeglist, alles millalgi hiljem palgest palgesse – nagu ütleb apostel Paulus 1Kr 13:12 kuulsas armastuse ülemlaulus.

Samas, armastuse ülemlaulu lõpus 1Kr 13:13 ütleb aga Paulus: „Ent nüüd jääb usk, lootus, armastus, need kolm, aga suurim neist on armastus.“ Usk, lootus ja armastus ongi annid, mille Jumal inimestele nende elus andnud on, et nad ei heidaks meelt selles eluvõitluse vaevas ja hädas. Oma plaani iga inimese elu jaoks Jumal tutvustanud pole, kuid ta on andnud n-ö abivahendid, mis aitavad inimesel seda rasket elu siiski julgelt elada.

Need inimelu abivahendid – usu, lootuse ja armastuse – on Jumal meie trööstitusse ellu andnud enneolematul moel just läbi oma imelise sekkumise inimkonna ellu, läbi jõulusündmuse. Just sellest kõneleb meile meie kirjakoha teine jumalik faas. See, et Jumal annab inimesele oma plaanidest teada ingli läbi, pole veel midagi ebaharilikku. Seesama juhtus ju ka eeltoodud näite puhul Aabrahamiga, kui ingel takistas Aabrahami oma poega Iisakit tapmast.

Ebaharilik ja, võiks öelda, ainukordne on selles loos ingli sõnum Joosepile: poeg, keda su naine Maarja kannab, on Pühast Vaimust ja ta päästab oma rahva nende pattudest. Jumal nimelt ei julgusta siin mitte ainult ühte murest murtud inimest, vaid julgustab kogu inimkonda: sellest vaevast ja hädast, mida inimelu endast kujutab, on nüüdsest võimalik pääseda usus, lootuses ja armastuses, mille toob maailma Jeesus Kristus!

Niisiis võiks öelda, et tänu inglite ilmutistele Maarjale, Joosepile ja hiljem karjastele Petlemma väljal on võimalik vaadata maailmale natuke ka Jumala perspektiivist. Inimene ei pea enam mattuma oma igapäevaelu traagiliste olukordade alla ja nende all murduma, vaid ta võib otsida usku, lootust ja armastust ning leida need Jeesuse Kristuse juurest!

Häda on ainult selles, et realses elus jääb Joosepi olukorraga sarnaste ja palju raskemate

olukordade puhul see jumalik abi tulemata. Sest inimesed pole tihti õiglased nagu Joosep ega austa oma elus Jumalat. Kuidas saaks Kristuse kogudus selles olukorras inimesi aidata? Küllap soovib Jumal, et meie kui kristlased toimiksimegi inimeste traagilistes eluolukordades inglitena, mis tähendab ju algkeeles sõnumitoojat. Selles mõttes oleme kõik, kes usume, loodame ja armastame Kristuses, Jumala inglid! Jääb üle ainult paluda, et Jumal kasutaks meid oma suurejoonelise plaani kohaselt, mille ta on kavandanud iga inimese jaoks!

Aamen.